

УДК 811.134.2

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 11.12.2022 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 13.12.2022 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 98.71 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2023.43.09>

КОНЦЕПТ GUERRA В ІСПАНОМОВНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ

Олександра Юріївна Рибалка (м. Київ, Україна)

sasharybalka112@gmail.com

магістрантка кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено дослідженню вербальних засобів реалізації концепту. Автор, даючи визначення таким термінам, як «концепт» та «концептосфера», наголошує на їх комплексній структурі та наводить ті, що є найбільш доречними в рамках даної розвідки. Визначено, що лексико-семантичне поле концептів перебуває в константному процесі розширення, чому сприяє інтернет-дискурс, в якому найшвидше відображаються нові смисли та відтінки значень лексем і відповідних понять, когніцій. Встановлено, чому вивчення концепту ВІЙНА нині є особливо актуальним у сучасному глобалізованому світі, про що свідчить російське вторгнення в Україну. У статті досліджено мовні засоби, за допомогою яких відбувається актуалізація концепту GUERRA в дискурсі мас-медіа Іспанії.

Особистий внесок автора: у процесі вивчення вербальних засобів реалізації концепту GUERRA в текстах іспанського інтернет-видання сформовано фрейм, який ілюструє актуалізацію концепту та наголошує на його зв'язку з концептом CRIMEN.

Ключові слова: концепт, концептосфера, універсальний концепт, концепт GUERRA, лексико-семантичне поле концепту, номінативне поле концепту, інтернет-дискурс, межі концепту.

THE CONCEPT GUERRA IN SPANISH INTERNET DISCOURSE

Oleksandra Yu. Rybalka (Kyiv, Ukraine)

sasharybalka112@gmail.com

Master student at Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the study of lexical means through which the concepts are verbalized. The author gives a definition of such terms as “concept” and “conceptual sphere” with an emphasis on their complex structure providing those that are most relevant in the research. It was determined that the lexical and semantic as well as nominative fields of concepts are in the constant process of expansion, which is facilitated by the Internet discourse. The last mentioned is characterized by immediate transmission of current events, thus it enables the verbalization of concepts which are of considerable interest to the members of the community in a certain period of time. It was shown that in mass media discourse new concepts are constantly appearing, but also the existing ones are acquiring new meanings and connotations. Proceeding from the fact that the language can serve to create manipulative, untrue and propaganda information, it was determined that the study of the concept “war” is particularly relevant. The article considers the lexical means, by which the actualization of the concept GUERRA takes place in mass-media discourse, which include the lexeme “guerra” itself and its use with attributive adjectives as well as the synonyms of the lexeme “guerra”. The both above mentioned are also used with the verbs that have different semantic features.

Personal contribution made by the author: in the process of researching the lexical means of realization of the concept GUERRA in the texts of Spanish online newspaper *El Español* the frame structure was created. The frame illustrates the actualization of the concept and highlights the connection of the concept GUERRA with the concept CRIMEN.

Key words: concept, conceptual sphere, universal concept, concept GUERRA, lexical and semantic field of concept, nominative field of concept, Internet-discourse, conceptual limitations.

Постановка проблеми. В сучасній лінгвістиці широко вивчаються концепти, які виникають у результаті певних суспільних та мовних процесів або існують протягом віків, набуваючи нових конотацій [10, с. 217]. Мова відіграє важливу роль у формуванні уявлень окремих особистостей про події та

феномени сучасності, а також продукує певне ставлення до них [4, с. 143]. Так, в інтернет-дискурсі як одному з найефективніших типів комунікації сьогодення відбувається актуалізація універсальних концептів, які є значущими для всього людства в аксіологічному контексті.

Для дискурсу мас-медіа, зокрема інтернет-дискурсу, характерним є безпосереднє висвітлення актуальних подій, тому в ньому стає можливою вербалізація концептів, які становлять суттєвий інтерес для представників суспільства в певний проміжок часу. З огляду на той факт, що цей тип масової комунікації користується неабиякою популярністю серед усіх вікових груп та значно впливає на їхнє сприйняття того, що відбувається у світі, дослідження реалізації концепту *GUERRA* в ньому має неабияке значення, чим і пояснюється **актуальність** дослідження.

Метою статті є дослідити особливості актуалізації концепту *GUERRA* в іспаномовному масовому дискурсі. Для досягнення мети постає необхідність вирішення таких завдань:

- 1) уточнити зміст термінів «концепт», «концептосфера»;
- 2) визначити роль інтернет-дискурсу в реалізації концептів, зокрема концепту *ВІЙНА*;
- 3) прослідкувати процес вербалізації концепту *GUERRA* в іспаномовних інтернет-джерелах.

Об'єктом дослідження є концепт *GUERRA* в іспаномовному інтернет-дискурсі.

Предметом дослідження є мовні засоби актуалізації концепту *GUERRA* в інтернет-дискурсі Іспанії.

Матеріалами для наукової розвідки слугували тексти іспаномовних інтернет-видань.

У процесі написання статті було застосовано такі **методи** дослідження: аналізу та синтезу, вибірки мовного матеріалу, компонентного аналізу.

Наукова новизна полягає в тому, що у статті проаналізовано, за допомогою яких мовних засобів забезпечується реалізація концепту *GUERRA* в іспаномовному інтернет-дискурсі на тлі розв'язаної Росією війни проти України.

Огляд наукової літератури. Дослідженню концептів присвятили наукові розвідки вітчизняні лінгвісти. О. Богомолець-Бараш описав актуальні напрями дослідження когнітивної науки в Україні [2]. Формування концептосфери стало

одним із предметів дослідження А. Приходька [5]. Вивченню особливостей актуалізації концепту *ВІЙНА* присвячені праці таких мовознавців: О. Шевченко та Л. Брославська (на матеріалі англійської мови), Л. Пасик (на матеріалі німецької мови) [3]. К. Близнюк дослідив розкриття даного концепту у свідомості української молоді [1]. У праці І. Шевченко, І. Морозової та В. Шевченко розглянуті номінації, за допомогою яких відбувається висвітлення війни Росії проти України в англомовному медійному дискурсі [6].

Основний зміст. Сучасна лінгвістика налічує низку дефініцій терміну «концепт», що є багатовимірним за своїми структурою та змістом: він пов'язаний із мовою, в якій власне відбувається об'єктивація; з культурою, в якій акумульована певна сукупність цінностей; зі свідомістю людини. Згідно з А. Приходьком, концепт доцільно розглядати з аксіологічної, етнокультурної, ментальної перспектив [5, с.15–22]. Концепт виступає уявленням про конкретний момент дійсності, на формування якого значно впливають культурні традиції, а також досвід кожного окремого суб'єкта. Таким чином, він зазнає постійних трансформацій та розширює спектр своїх значень, нерідко міфологічних, через що і потребує перманентного уточнення та дослідження [9, с.45–58]. Концептосфера ж визначається як комплекс концептів певної нації, який формується на рівні свідомості кожного носія мови.

Процес актуалізації концептів в інтернет-дискурсі є одним з найефективніших способів їх вербалізації, адже глобальна мережа дозволяє максимально швидко транслювати нові смисли, які виникають в кожній окремій мові. В дискурсі мас-медіа щодня з'являються нові концепти, а також набувають нових значень вже існуючі. Навіть універсальні концепти, такі як *ДОБРО*, *СТРАХ*, *ЛЮБОВ*, *СМЕРТЬ*, *ВІЙНА* та інші перебувають у постійному процесі розширення їхнього лексико-семантичного поля.

Наразі постає необхідність детального вивчення концепту *GUERRA*, адже мова може слугувати інструментом для появи маніпулятивної та неправдивої інформації, а в деяких випадках навіть пропаганди [8, 11]. До того ж, враховуючи стрімкі темпи документації перебігу воєнних дій, безперервно відбувається актуалізація понятійного компоненту концепту *GUERRA*, що стає можливим за допомогою мас-медійного дискурсу.

Розглядаючи реалізацію концепту *ВІЙНА* в медійному дискурсі Іспанії на тлі війни Росії проти України, слід говорити про актуалізацію концепту безпосередньо у лексемі *guerra*, а також її сполучуваність із прикметниками-

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Концепт *guerra* в іспаномовному інтернет-дискурсі (Українською) [Koncept guerra v ispanomovnomu internet-dyskursi]© Рибалка О. Ю. [Rybalka O. Ju.], sasharybalka112@gmail.com

атрибутивами на позначення жорстокості («*una guerra asesina*» (вбивча війна), «*la guerra de agresión*» (агресивна війна)), масштабності («*la guerra total*» (тотальна війна)), характеру («*la guerra imperialista*» (імперіалістична війна)) та наслідків («*una guerra destructiva*» (руйнівна війна)) [12].

Реалізація концепту *GUERRA* відбувається також за допомогою синонімічних лексем, а саме: «*la violencia*» (жорстокість), «*la barbarie*» (варварство), «*la invasión*» (вторгнення), «*la ofensiva*» (наступ), «*la escalada militar*» (ескалація воєнних дій), «*el atentado*» (напад, замах), «*el conflicto bélico*» (воєнний конфлікт), «*la agresión*» (агресія), «*la crueldad*» (жорстокість), «*el ataque*» (атака), «*el horror*» (жах), «*el crimen*» (злочин) (див. рис. 1). Лексеми-синоніми так само можуть вживатися разом з прикметниками, які конкретизують їх зміст: «*el ataque brutal*» (жорстока атака), «*el ataque con artillería*» (артилерійська атака).

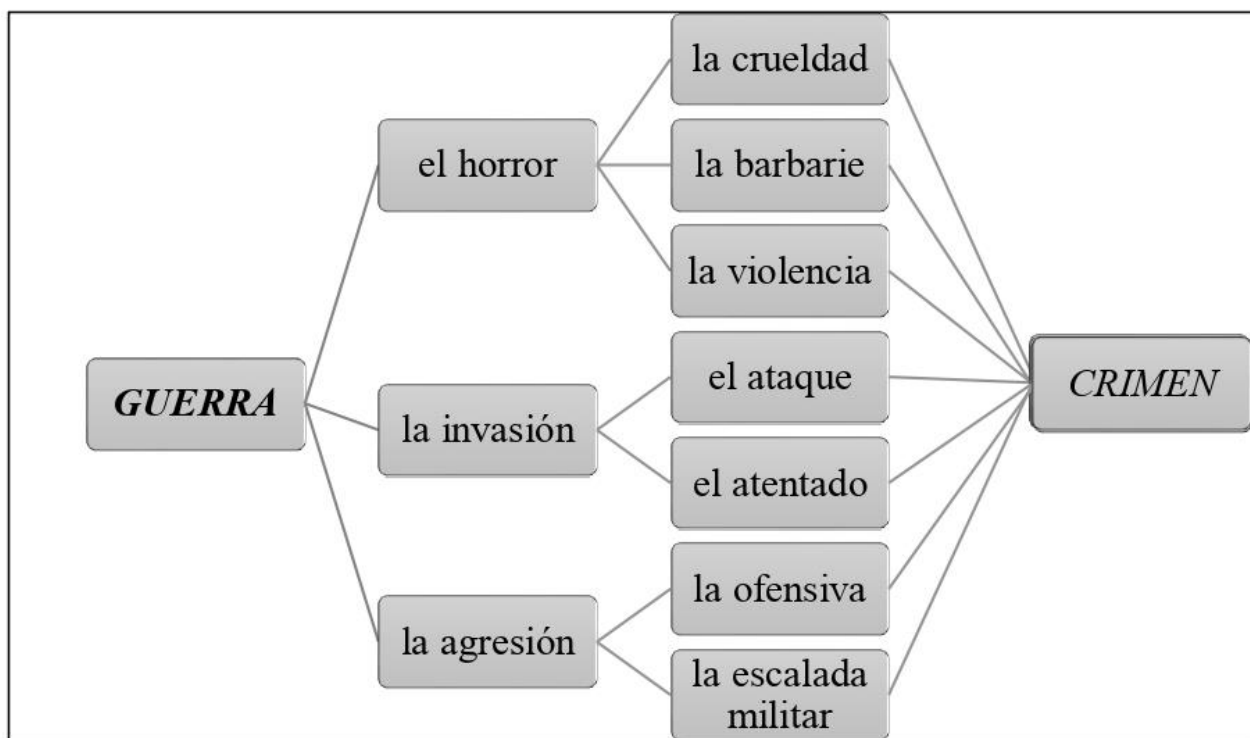

Рис. 1. Фрейм концепту *GUERRA*

Можна прослідкувати використання концепту *GUERRA* та лексем-синонімів з дієсловами з різними семантичними ознаками: на позначення початку («*lanzar una triple ofensiva*» (розгорнути наступ із трьох напрямків)),

поновлення («*Rusia ha retomado un esfuerzo ofensivo*» (Росія знову здійснила спробу наступу)) або перебігу процесу («*la guerra que está librando Rusia en Ucrania*» (війна, яку веде Росія в Україні)). Нерідко дієслова вживаються разом із прислівниками з негативною семантикою, які надають більшої емотивності висловлюванню: «*tomar territorio salvajemente en el este y el sur del país*» (по-варварськи захоплювати території на сході та півдні країни)).

Номінації концепту *GUERRA* у поєднанні з присвійними прикметниками використовуються задля вказівки на країну-агресора: «*la invasión rusa*» (російське вторгнення), «*la agresión de Putin*» (путінська агресія). Спостерігається також вживання порівнянь для надання більш вираженого негативного забарвлення: «*la invasión rusa de Ucrania como hija de los delirios de grandeza de Putin*» (російське вторгнення в Україну як наслідки манії величі Путіна). Дуже поширене використання прикметників на позначення незаконності дій агресора та порушення ним міжнародних норм: «*un uso ilegal de la fuerza armada*» (незаконне застосування збройних сил), «*una acción indefendible e inaceptable*» (невиправдана та неприпустима дія), «*la invasión del territorio internacionalmente reconocido de su país vecino*» (вторгнення на міжнародно визнану територію сусідньої країни), «*un crimen atroz del derecho penal internacional*» (жахливий злочин, що є предметом міжнародного кримінального права), «*un atentado contra la integridad territorial de Ucrania*» (замах на територіальну цілісність України).

Концепт актуалізується за допомогою вживання дієприкметникових зворотів, підрядних означальних речень, а також власних назв населених пунктів на позначення трагічних наслідків війни для народу України: «*los horrores perpetrados por las fuerzas armadas rusas en Ucrania*» (жахи, вчинені російськими збройними силами на території України), «*un conflicto bélico marcado por el desastre humanitario*» (воєнний конфлікт, що характеризується гуманітарною катастрофою), «*los crímenes contra la humanidad en Bucha*» (злочини проти людства, які були скоєні в Бучі).

Концепт *GUERRA* набуває нових відтінків значень у наступному прикладі: «*el pueblo ucraniano resiste a la fuerza secular del imperialismo ruso*» (народ України протистоїть багатовіковій силі російського імперіалізму). В даному прикладі, а саме в значенні прикметника «*secular*» втілюється повторюваний характер агресії, з якою стикається наша країна. За допомогою використання дієслова «*resistir*» (чинити опір) наголошується на

можливості України давати відсіч агресору та у перспективі досягти цілковитої перемоги.

Висновки дослідження. У процесі аналізу лексичних засобів, за допомогою яких у текстах іспаномовних інтернет-видань реалізується концепт *GUERRA*, ми дійшли таких висновків:

1. Концепт доцільно трактувати як відображення певної миті дійсності у свідомості кожного окремого мовця, яке формується під впливом власне досвіду особистості та культурних традицій. Концептосферу можна визначити як систему концептів певної нації, формування якої відбувається на рівні свідомості носіїв даної мови. Було визначено, що номінативні та лексико-семантичні поля різних концептів постійно розширюються під впливом подій, які відбуваються, що ми й простежили на прикладі інтернет-дискурсу.
2. Дискурсу мас-медіа, зокрема інтернет-дискурсу, притаманна швидка передача актуальних подій, саме тому в ньому стає можливою вербалізація концептів, які становлять значний інтерес для представників суспільства в певний момент дійсності. В роботі було встановлено, що інтернет-дискурс сприяє появі нових концептів, а також набуттю універсальними концептами нових конотацій. Було проаналізовано реалізацію концепту *GUERRA*, адже через війну Росії проти України відбувається актуалізація понятійного та номінативного компонентів концепту в різних мовах, серед яких й іспанська.
3. У результаті дослідження лексичних засобів було встановлено, що втілення концепту *GUERRA* в іспаномовних статтях відбувається за допомогою самої лексеми *guerra* та її поєднанню з прикметниками, що виступають атрибутами. Застосовуються також синонімічні лексеми окремо та в поєднанні з прикметниками, покликаними уточнити їх значення. Ми спостерігали використання вищезазначених лексем з дієсловами, для яких характерними є такі семантичні ознаки, як відображення початку, продовження або тривалості певного процесу. Нерідко дані дієслова вживалися разом із прислівниками на позначення

негативної конотації, що робило висловлювання більш емоційно навантаженим. Номінації концепту сполучалися з присвійними прикметниками та позначали країну, яка виступає агресором у війні. Було виявлено, що широко використовуються порівняння, які дозволяють отримати більшу негативну експресивність. Поширеним явищем було застосування прикметників, які вказували на протиправність дій Росії. Концепт був реалізований також за допомогою використання дієприкметників і власних назв населених пунктів, які дозволили підкреслити трагедію, яку агресор приніс в нашу країну.

Перспективи подальших наукових розвідок. Дослідження концепту *GUERRA* не має обмежуватися даною статтею, адже наразі ця тема потребує детального вивчення. Перспективами подальших досліджень може бути аналіз актуалізації концепту *VICTORIA UCRANIANA* в медійному просторі Іспанії.

Література:

1. Близнюк, К. Р., Скідченко, Р. О. «Асоціативне поле концепту війна у свідомості української молоді.» *Закарпатські філологічні студії* 23 (1) (2022): 18–23.
2. Богомолець-Бараш, О. М. *Напрями когнітивних досліджень в Україні*: реферат (Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2022), 13.
3. Брославська, Л. Я. «Концепт війна в англомовній картині світу: доконцептуальні основи.» *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, Серія: Романо-германська філологія. *Методика викладання іноземних мов* 1051 (73) (2013): 46–51.
4. Дацишин, Х. П. «Атрибутивна сполучуваність концепту гідність у сучасному українському Інтернет-дискурсі.» *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, Серія: Журналістські науки 3 (Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019): 142–149.
5. Приходько, А. М. *Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики* (Запоріжжя: Прем'єр, 2008), 332.
6. Шевченко, І. С., Морозова, І. І., Шевченко, В. О. «Номінації агресії Росії проти України в англомовних медіа: когнітивно-прагматичний аналіз.» *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*, Серія: Іноземна філологія. *Методика викладання іноземних мов* 95 (2022): 70–77.
7. Шевченко, О. М. «Репрезентація концепту WAR в англомовній лінгвокультурі.» *Наукові записки*, Серія: Філологічні науки 193 (2021): 133–139.

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Концепт *guerra* в іспаномовному інтернет-дискурсі (Українською) [Koncept guerra v ispanomovnomu internet-dyskursi]

© Рибалка О. Ю. [Rybalka O. Ju.], sasharybalka112@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

8. Barnes, L. «Language, War and Peace: An Overview.» *Language Matters: Studies in the Languages of Africa* 34 (1) (2003): 3–12.
9. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors we live by* (University of Chicago Press, 2003), 276.
10. Melnyk, I., Holoiukh, L., Kalishchuk, D., Levchuk, I. «Verbal Markers of the Concept of Peace: Psycholinguistic and Lexical Analyses.» *East European Journal of Psycholinguistics* 7 (2) (2020): 214–230.
11. Snyders, R. «Mechologic and ecologic: Blueprints for war and peace.» *Language Matters: Studies in the Languages of Africa* 34 (1) (2003): 80–85.

Джерела ілюстративного матеріалу:

12. *Guerra Rusia-Ucrania*, https://www.elespanol.com/temas/guerra_rusia_ucrania/

References:

1. Blyznjuk, K. R., Skidchenko, R. O. «Asociatyvne pole konceptu vijna u svidomosti ukrai'ns'koj' molodi.» *Zakarpats'ki filologichni studii* 23 (1) (2022): 18–23.
2. Bogomolec'-Barash, O. M. *Naprjamy kognityvnyh doslidzhen' v Ukrai'ni*: referat (Kyjiv: KNU im. Tarasa Shevchenka, 2022), 13.
3. Broslavs'ka, L. Ja. «Koncept vijna v anglo-movnij kartyni svitu: dokonceptual'ni osnovy.» *Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo universytetu imeni V. N. Karazina*, Serija: *Romano-germans'ka filologija. Metodyka vykladannja inozemnyh mov* 1051 (73) (2013): 46–51.
4. Dacyshyn, H. P. «Atrybutyvena spoluchuvanist' konceptu gidnist' u suchasnomu ukrai'ns'komu Internet-dyskursi.» *Visnyk Nacional'nogo universytetu «L'vivs'ka politehnika»*, Serija: *Zhurnalists'ki nauky* 3 (L'viv: Vyd-vo L'vivs'koj' politehniky, 2019): 142–149.
5. Pryhod'ko, A. M. *Koncepty i konceptosystemy v kognityvno-dyskursyvnij paradygmi lingvistyky* (Zaporizhzhja: Prem'jer, 2008), 332.
6. Shevchenko, I. S., Morozova, I. I., Shevchenko, V. O. «Nominacii' agresii' Rosii' proty Ukrai'ny v anglo-movnyh media: kognityvno-pragmatychnyj analiz.» *Visnyk HNU imeni V. N. Karazina*, Serija: *Inozemna filologija. Metodyka vykladannja inozemnyh mov* 95 (2022): 70–77.
7. Shevchenko, O. M. «Reprezentacija konceptu WAR v anglo-movnij lingvokul'turi.» *Naukovi zapysky*, Serija: *Filologichni nauky* 193 (2021): 133–139.
8. Barnes, L. «Language, War and Peace: An Overview.» *Language Matters: Studies in the Languages of Africa* 34 (1) (2003): 3–12.
9. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors we live by* (University of Chicago Press, 2003), 276.
10. Melnyk, I., Holoiukh, L., Kalishchuk, D., Levchuk, I. «Verbal Markers of the Concept of Peace: Psycholinguistic and Lexical Analyses.» *East European Journal of Psycholinguistics* 7 (2) (2020): 214–230.
11. Snyders, R. «Mechologic and ecologic: Blueprints for war and peace.» *Language Matters: Studies in the Languages of Africa* 34 (1) (2003): 80–85.
12. *Guerra Rusia-Ucrania*, https://www.elespanol.com/temas/guerra_rusia_ucrania/

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

The Concept Guerra in Spanish Internet Discourse (in Ukrainian) [Koncept guerra v ispanomovnomu internet-dyskursi]© Rybalka O. Yu. [Rybalka O. Ju.], sasharybalka112@gmail.com